

عنوان درس به فارسی: عرفان عملی در اسلام	
نوع درس و واحد	Practical Mysticism in Islam
عنوان درس به انگلیسی:	عرفان عملی در اسلام
دروس پیش نیاز:	ندارد
دروس هم نیاز:	ندارد
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

هدف:

- آشنایی دانشجویان با شیوه صحیح سیر و سلوک عرفانی، دفاع از عرفان عملی اسلام در برابر شیوه های بدیل و ایجاد زمینه تربیت و تزکیه نفس.

سرفصل های درس:

۱- کلیات

۱-۱ تعریف عرفان عملی و تفاوت آن با علم اخلاق و عرفان نظری
۲-۱ جایگاه و اهمیت عرفان عملی

۲- راه های متفاوت سیر و سلوک عرفانی

۱-۲ معرفی راه های متنوع سیر و سلوک عرفانی

۲-۲ معیارهای گزینش بهترین و مناسب ترین راه سیر و سلوک

۳- دین و عرفان

۱-۳ نقش دین در ارائه راه صحیح سیر و سلوک

۲-۳ راه صحیح سیر و سلوک در گفتار و کردار معصومان (ع)

۳-۳ مسأله طریقت، شریعت و حقیقت

۴- اهداف سیر و سلوک

۱-۴ معرفت حق

۲-۴ عشق به حق، عشق به مظاهر حق

۳-۴ قرب به حق

۴-۴ رجعت به حق (لقاء الله، فناء الله، بقاء الله)

۵- نقش راهنما (پیر) در سیر و سلوک عرفانی

۱-۵ ضروری یا غیر ضروری بودن راهنما در عرفان

۲-۵ خطرات و آفات پیر گزینی

۳-۵ پرهیز از پیروی مرشدهای دروغین

۶- تزکیه و تهذیب نفس

۱-۶ انواع نفس، نفس اماره، لوامه، مطمئنه

۲-۶ ریاضت های مشروع و نا مشروع برای تهذیب نفس

۳-۶ مراحل تزکیه نفس

۴-۶ مراقبه و محاسبه

۵-۶ آثار و پیامدهای تزکیه نفس

۷- مقامات عرفان

۱-۷ توبه

۲-۷ ورع

۳-۷ زهد

۴-۷ فقر

۵-۷ صبر

۶-۷ توکل

۷-۷ رضا

۸- حالات عرفان

۱-۸ قرب و محبت

۲-۸ خوف و رجا و شوق

۳-۸ انس و اطمینان

۴-۸ مشاهده

۵-۸ یقین

۹- آثار و اسرار نماز

۱-۹ اسرار مشترک عبادات (خشوع، طمانینه، حضور قلب و ...)

۲-۹ اسرار نماز (مقدمات، اجزاء، تعقیبات)

۳-۹ نقش نماز در سیر استکمالی روح

تذکره:

- ۱- در بیان تعداد مقامات و احوال عارفان، اقوال متعدد و مختلفی وجود دارد، بنابراین در تدوین هایی آنها لازم است با الهام از آیات و روایات و سیره معصومان (ع) و همچنین سخنان عارفان راستین، ترتیبی دقیق و منطقی اعمال شود.
- ۲- ضمن مباحث این درس می توان حالات و درس هایی از عارفان بزرگ مسلمان را نیز آورد. به عبارت دیگر، الگوهای عینی و واقعی سیر و سلوک را معرفی کرد.

فهرست منابع:

- ۱- **چهل حدیث**، امام خمینی.
- ۲- **رساله لقاء الله**، میرزا جواد ملکی تبریزی.
- ۳- **مراحل اخلاق در قرآن**، آیت الله جوادی آملی، قم، اسراء، ۱۳۷۹.
- ۴- **عرفان نظری**، سید یحیی یشری، قم، بوستان کتاب قم، ۱۳۸۰.

منابع تکمیلی:

- ۱- به سوی خودسازی، فصل نهم (راه رسیدن به قرب الهی)، محمد تقی مصباح یزدی، قم، موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی (ع) ۱۳۸۰.
- ۲- در آسمان معرفت، (تذکره اوحدی از عالمان ربانی به بیان و بنان علامه حسن زاده آملی)، تهیه و تنظیم از محمد بدیعی، بی جا، انتشارات تشیع ۱۳۷۹.
- ۳- اخلاق عارفان (بخش ششم، مقامات با ملکات نفس)، مهین پناهی، تهران، روزنه، ۱۳۷۸.
- ۴- عرفان اسلامی، محمد تقی جعفری، تهران، موسسه نشر و تدوین آثار علامه جعفری، ۱۳۷۸.
- ۵- رساله سیر و سلوک (منسوب به بحر العلوم) (بخش دوم)، مشهد، انتشارات نور، ملکوت قرآن، ۱۴۲۲ ق.
- ۶- عرفان اسلامی چیست؟ مارتین لینگز، ترجمه فروزان راسخی، تهران، دفتر پژوهش و نشر سهروردی، ۱۳۷۸.
- ۷- عرفان ناب، احد باقرزاده، قم، تیش، ۱۳۸۱.
- ۸- مقامات معنوی، (ترجمه و تفسیر منازل السائرین خواجه عبدالله انصاری)، محسن بینا، بی جفا، مولف، ۱۳۷۸.
- ۹- مرصادالعباد، نجم رازی، به اهتمام محمد امین ریاحی، تهران، انتشارات علمی و فرهنگی، ۱۳۷۹.
- ۱۰- تذکره الاولیا، شیخ فریدالدین عطار نیشابوری، تحقیق محمد استعلامی، تهران، زوار، ۱۳۸۰.
- ۱۱- شرح فصوص الحکم، تاج الدین حسین خوارزمی، تحقیق حسن زاده آملی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۷۹.
- ۱۲- شرح مقدمه قیصری بر فصوص الحکم، جلال ادین آشتیانی، قم، دفتر تبلیغات اسلامی، ۱۳۸۰.

